D·N
14/6 1948

Amerika lovar hjälp

Med överväldigande majoritet, 64 röster mot 4, har den amerikanska senaten antagit ett förslag vars väsentliga och klart framhållna syfte är att ställa hjälp i utsikt till europeiska stater vid angrepp från rysk sida. Förslaget hade framlagts av den republikanske ledaren Vandenberg, men är i realiteten lika mycket ett resultat av den demokratiska statsledningens initiativ; det är utarbetat av Vandenberg och understatssekreterare Lovett. Av de fyra senatorer som röstade mot förslaget är två närmast kända som isolationister, medan den mest bekante, senator Pepper från Florida, är relativt radikal och kritiserade resolutionen med hänvisning till Förenta nationernas stadga. Att många senatorer var frånvarande vid voteringen berodde icke på tveksamhet eller opposition, utan tvärtom: resolutionens seger var given. Beslutet är därför icke blott en bekräftelse på en avgörande nyorientering i amerikansk politik, utan också ett uttryck för en nära ung allmän, inom båda de stora partierna i lika mån härskande opinion.

Utvecklingen har gått fort. Den 5 juni förra året överraskade utrikesminister Marshall världen med några antydningar om den tilltänkta ekonomiska hjälp till Europa som sedermera blivit ryktbar som Marshallplanen. I det tal som Marshall då höll i Harvard var det icke fråga om några militära eller politiska utfästelser. Sedermera har den amerikanska statsledningen vid några tillfällen i allmänna ordalag deklarerat sin vilja att stödja de hotade demokraterna i Europa. Vandenbergresolutionen är i detta hänseende vida klarare. Den rekommenderar "Förenta staternas anslutning enligt författningsmässigt förfarande till sådana regionala och andra kollektiva sammanslutningar som grundas på självhjälp och ömsesidig hjälp och som är av betydelse för dess nationella säkerhet". Den anbefaller vidare "medverkan till fredens upprätthållande genom klargörande av viljan att utöva rätten till individuellt eller kollektivt självförsvar enligt artikel 51 (i Förenta nationernas pakt) i händelse av ett väpnat angrepp som är av betydelse för dess nationella säkerhet". Den anbefaller vidare "medverkan till fredens upprätthållande genom klargörande av viljan att utöva rätten till individuellt eller kollektivt självförsvar enligt artikel 51 (i Förenta nationernas pakt) i händelse av ett väpnat angrepp som är av betydelse för dess nationella säkerhet".

Dessa satser innebär naturligtvis ingen folkrättslig förpliktelse för USA att ingripa till angripna europeiska staters hjälp. För att sådana förpliktelser skall uppstå krävs att verkliga traktater sluts med staterna i fråga efter beslut av presidenten med två tredjedels majoritet i senaten. Satserna innebär inte heller att ett angrepp mot exempelvis de genom Brysselpakten förenade västmakterna automatiskt utlöser en amerikansk krigsförklaring; för en sådan fordras särskilt kongressbeslut. Men resolutionen innebär att USA går så långt som dess författning medger i utfästelse om understöd åt sådana statsgrupper varom beslutet talar — och något liknande har icke förekommit i amerikansk historia. Enligt sin anda och sin ordalydelse är beslutet en motsvarighet till Monroedoktrinen för 125 år sedan; då gällde det att skydda de nyskapade demokraterna i Syd- och Mellanamerika, nu gäller det att skydda demokraterna över hela världen.

Resolutionen utgör intet avståndstagande från Förenta nationerna. Tvärtom framstår den som ett komplement till FN:s stadga. Det är i anslutning härtill som hjälp ställes i utsikt åt sådana sammanslutningar vilka enligt artikel 51 i stadgan får bildas till självförsvar och ömsesidig hjälp; viktigt i detta sammanhang är också att resolutionen innehåller en uppmaning till statsledningen att befordra sammanslutningar av denna art. Vidare syftar några av resolutionens sex punkter direkt till reformering och förstärkning av FN. Vetorätten bör upphävas i alla frågor om fredlig lösning av mellanfolkliga tvister; anstränger bör göras för att upprätta den vämade makt i FN:s hand som förbundspakten förutser och likaså för att nå en överenskommelse om rustningsbegränsning; om så kräves bör man verka för en allmän revision av förbundsreglerna. I sin helhet är resolutionen ett bevis för hur starkt amerikansk opinion håller fast vid FN samtidigt som den syftar till att genom en samverkan mellan Västeuropa och USA skapa en motvikt till östblocket och därmed ett värn för freden.

Resolutionen har direkt betydelse för Sveriges ställning, och den borde föranleda en ändring av vår utrikespolitiska kurs. Förespråkarna för en samverkan i vårt land har ständigt mötts med invändningen att USA icke klarlagt sin vilja att hjälpa stater i Europa vid angrepp. För blott ett par veckor sedan formulerades denna invändning i några ironiska satser av utrikesminister Undén. Denne, som flera veckor efter Bevins stora tal i januari inte kände till talets ordalydelse, synes veckor efter Vandenbergresolutionens framläggande (vilket skedde den 11 maj) icke ha haft klart för sig denna resolutions innebörd; att hans bild av världen företer en efterslängning på månader eller år är oroande, men hans obeckantskap med rena fakta är oförklarlig.

Den sortens invändningar är nu omöjliga. Genom senatsbeslutet anbefaller USA bildande av regionala försvarsavtal inom FN:s ram och lovar, i så bestämd form som författningen tillåter, hjälp åt sådana sammanslutningar. Att betvivla USA:s avsikt att hjälpa är under dessa förhållanden liktydigt med att beskylla den amerikanska senaten för bedrägeri. Skall hr Undén och hans anhängare våga ta också det steget av sympati eller rädsla för Ryssland?

Frågan om ett skandinaviskt förbund kommer därmed i ett nytt läge. Av allt att döma skulle bildandet av ett sådant förbund medföra att Vandenbergresolutionen komme att gälla de nordiska staterna: den garanti som anhängarna av samverkan i Sverige eftersträvar vore vunnen. För den norska statsledningen, som önskar anslutning väster ut, skulle på detta sätt de först anförda skälen mot en skandinavisk samordning av försvaret bortfalla. Är det möjligt att den svenska statsledningen i denna situation skall bjuda motstånd? Skall den säga nej till en skandinavisk sammanslutning därför, och endast därför, att USA för detta fall lovat hjälp vid angrepp? I så fall är måttet rågat.

Högerns lama kritik av regeringens hållning

till rysskrediten och revisionskravet framträder särskilt åskådlig i Svenska Dagbladet. I ett nytt inlägg säker tidningen försvara sina åsikter och slappa uttalanden. Vad tjänar det till att fortsätta den här debatten, neter det, när Industriförbundets och Exportföreningens erinringar 1946 godtogits av riksdagen och när den borgerliga utskottsreservationen samma år ytterligare gjort preciseringar? Med det resonemanget borde hela den kritiska debatten efter hösten 1946 vara överflödig — även en del av Svenska Dagbladets tunna erinringar för olika tillfällen. Den anförda "bevisningen" bevisar uppenbart alldeles för mycket. Rättare sagt, den är fullkomligt riskvisande, eftersom den förbiser att påpekandena och reservationer från olika håll inte binder regeringen, allra minst när denna gång på gång tillkännager en ståndpunkt som inte kan bringas i överensstämmelse med det strängt restriktiva programmet. Beträffande den påstådda harmonin mellan allmänna intressen och enskilda förtagas intressen företäger ingen som helst säkerhet. Tvärtom kan industriministern, så vitt han förstår sig på ett läge då det för ett eller flera exportföretag är förmånligt att ingå avtal utanför den begränsade ram som man i stunt icke kunna överskridas. Krediten beviljas ju inte av företagen — dessa löper inga risker, ty svenska staten bekräftar regeringens egendomliga uppträdande i det senaste skedet av avtalsdiskussionen måste bland annat förestavas av uppfattningen att nya avsikt kan göras, även i stor omfattning. Där kräver just "landets intressen" att man spärrar vägen, dvs. skapar hållbarare garantier än skiftande och vaga intressen — men det blir svårare att uppnå detta om högeroppositionen mera allmänt visar samma symtom på benuppmjukning som det främsta högerorganet. Regeringen förtjänar minst av allt kredit för sitt sätt att sköta de ryska affärerna.

Sveriges konditionerande trädgårdsmästares förening hade på årsmötet i Kalmar-Skansens Nyloft, varvid beslöts att föreningen skall utgöra en sektion i Sveriges arbetsledareförbund. I kongressen deltog en representant för arbetsledareförbundet och en för TCO. Till hedersledamot valdes trädgårdsmästare Robert Sjögren, Göteborg, och till ny styrelseordförande trädgårdsmästare Oskar Ljungbeck, Stockholm.

Snabbt, förstklassigt
kem. tvätt och rep. vi Edra kläder. Ring 30 86 60, 62 05 82. Vi hämta.
A.-B. KLADKULTUR,
Kungsstugatan 36 — Hedlingsatan 17.

I EN SAMMANLAGD UPPLAGA AV 9 MILLIONER EXEMPLAR
utgår den svenska pressen, men härav säljes icke allt. Mycket dyrbart tidningspapper blir över och går i retur till föga nytta.
* * *
Om envar vid sina tidningsköp i möjligaste mån håller sig till *ett* försäljningsställe, underlättas upplagornas beräkande och papper kan sparas.

PRESSGRANNAR

Gallupa första opinionsspejling inför valet — den som gällde hela riket — har i socialdemokratisk press antingen förbigåtts med tystnad eller mottagits med sura kommentarer, där ledmotivet varit en erinran om att det ännu är långt till valet. Så långt är detta visst att det kan hända mycket på tre månader. Men även en nillfrorna kretigaras, så är redan nu tendensen alldeles klar. Tidningen Ljusnan (fp) pekar på följande huvuddrag:

Socialdemokratin tränga tillbaka från sina vinster från kommunisterna, vilkas kraftiga tillbakagång bör till hälften sälja tjänaste röster. Folkpartiet går stadigt framåt, medan de båda andra borgerliga partierna stå ungefär stilla. Det är inte minst den sistnämnda omständigheten som är av intresse. Den ger nämligen en ganska märklig belysning åt en av socialdemokraternas kärnate och oftast upprepade beskyllningar mot folkpartiet, nämligen att folkpartiet håller på att bli ett nytt högerparti.

Skulle det förhålla sig på det sättet borde ju förvandlingen avspegla sig i nedvisningen av styrkeförhållandena de olika borgerliga partierna emellan. Men högerns tillbakagång är inte större än att den uppenbarligen alltjämt omfattar de verkliga högervälljarna, och i den mån någon övergång här skett kommer den från sådana grönfull som redan förut till sin allmänna läggning känt sig främdakap med den borgerliga vänstern.

I sådana verket förhåller det sig så att huvudparten av dem som förklarat sig beslutna att rösta med folkpartiet, om vi hade val nu, tidigare haft sitt hemvist i de socialistiska partierna. De har inte låtit skrämma sig av talet om folkpartiet som ett nytt högerparti. De har tvärtom känt sig tilltalade av partiets vakthållning kring de demokratiska frihetsvärdena, dess ställda fordran av en politik som leder och längre och längre in i regeringsmaktbildet, dess krav på hänsyn till och, samarbete med olika meningsgrupper i den prövande situation som vi nu förstatts i.

För en del av dem är mänskliga övergången inte mera definitiv än att de åter kunna ändra mening till valet. En del av socialdemokraternas förhoppningar inför Gallupspelningen gör sig därpå. De kompletterar i tron på att den stora grupp av väljare som ännu inte bestämt sig vid det slutliga avgörandet skall välja på regeringens sida. Kanske de ha rätt. Men nog ligger det lika nära till hands att tro på en likartad tendens även där.

Ett eventuellt bakslag, som främst har sin orsak i en på krisvårigheter grundad propaganda, kan förvisso inte bli bestämmande för utvecklingen på längre sikt — Östergötlands Folkblad (s) säger en tröst i det tanken. För övrigt hoppas man att propagandan och upplysningsverksamheten från den socialdemokratiska sidan inte skall gå alldeles apatiket förbi:

För högern är det inte finnas något hopp, och det föreställer vara gamska mottigt numera även för kommunisterna. För bondeförbundets vidkommande ansmäler sig en del ovissbetsmoment. På den socialdemokratiska sidan känner man sig ingalunda tillfattad av de anförda siffrorna. Även om Gallup vid tidigare undersökningar rätt väl lyckats träffa prick, är det naturligtvis inte uteslutet att marginalen för eventuell felbedömning är större denna gång än den varit tidigare... Vi vill livligt hoppas att man på socialdemokratiskt arbetarhåll, skall i Gallupmaterialet se en maning att öka effektiviteten i agitations- och upplysningsarbetet.

Beträffande Dagens Nyheters specialundersökning för huvudstaden konstaterar Expressen (fp) att denna visar samma tendenser som riksundersökningen, bara med den skillnaden att svängningarna i Stockholmsopinionen är starkare:

Detta beror på den sedan länge kända regeln om att storstadsopinionen är betydligt mera lättrörlig än landsortsopinionen. Märkligt är kanske att högern, som i Stockholm haft ett av sina starkaste fästen, går kraftigare tillbaka här än inte i landet. Ett tecken på stund samhällsutveckling? För socialdemokraterna och särskilt för Zeta Höglund blir ju den utvisningen av resultatet om det i dag varit stadsfullmäktigval som Expressen gjort bli en liten tunnkrällare. Det vänge att Zeta Höglunds maktställning i Stockholm inte bygger på förhållandena i dag utan för två år sedan.

I dag är den socialistiska majoriteten bara en minoritet!

Stockholms socialdemokrater har kanske möjligheter att komma i ett gynnsammare läge till nästa stadsfullmäktigval om de överger den Höglundska linjen och lämnar kommunisterna åt deras öde och istället förklarar med demokratin. Gallupsiffrorna från Stockholm markerar den starka reaktionen mot systemet Z. Höglund—Set Persson.

Sveriges kulturella förbindelser med utlandet belyses genom några uppgifter i Svensk Tidskrift (h). De gäller närmast Västtyskland. Det har varit helt förbjudet att från Sverige sända tryckssaker till Tyskland allt intill september 1947, då tryckssaker upp till 2.000 gramm vikt tillåtas sändas till den amerikanska ockupationszonen, undantagandes Berlin. Sedan februari 1948 får man till den franska zonen sända Dagens Nyheter, Morgon-Tidningen, Skånska Dagbladet, Stockholms-Tidningen och Svenska Dagbladet. Sedan mars kan till den brittiska zonen sändas tekniska tidskrifter och tidskrifter för handel; nyligen har emellertid samma frihet givits som för den amerikanska zonen. Till ryska zonen är alla tryckssaker förbjudna:

Det är här av intresse att jämföra, vad det illustrerar, neutrala Schweiz myndigheter fått tillåtelse att sända till Tyskland. Enligt från Generalkonsulat: ens Post-, Telegraphen- und Telephonverwaltung i Bern den 21 januari inhämtade upplysningar tillåta icke blott de annonskassa, utan även de brittiska och franska myndigheterna införsel till sina resp. zoner av advokatiska tidningar, tidskrifter, magasin och pressmedelanden. Man kan fråga sig, vad dessa uppgifter ha för betydelse. Nog förefaller det egendomligt, att alster av den politiska pressen få införas per post — från Schweiz t. o. m. utan inskränkning —, medan vetenskaplig litteratur i allmänhet, vare sig förvet torde vara av oförmörkligt mindre risk, är förbjuden. Och det är tillåtet att från t. ex. den amerikanska zonen sända en från utlandets erhållen bok till andra zoner av Tyskland, är det väl föga mening att spärra den direkta förbindelsen mellan Sverige och dessa zoner? En av de gåtor, på vilka intet svar kan förväntas, är också den, varför böcker få skickas till och från det tyskkontrollerade Österrike, medan något dylikt alls icke gäller ryska östzonen i Tyskland eller Berlin. Likaledes gör det av sig till alla ockupationszoner försända affärshandlingar och brev.

Den internationella forskningen och det allmänna bildningsarbetet skrivil oförtrutna hjälteliek, universitets och forskningsinstitut som enskilda forskare — har hittills mycket lidande på den politiska tillstånd som nu alltför länge fått rådas.

Det är bekant, att f. n. vetenskaplig litteratur, bl. a. på grund av pappersbristen, tryckas i mycket små upplagor i Tyskland. Denna sällan snart slut och kunna så ej komma våra bibliotek, vår forskning till godo. I andra länder där även svenska forskningens resultat numera ej, så som de borde, kända för vetenskapsmännen utomlands. Jämförelsen mellan Sverige och Schweiz visar även den vida skillnaden. Att Sverige blott får utsända ett fåtal, ej ett halvt dussin, dagstidningar till den franska zonen, medan från Schweiz få utföras tidskrifter i alltså även vetenskapliga tidskrifter. Då en mycket stor del av vetenskapens forskningsresultat bringas till offentlighet just genom tidskriftsutgivare, är denna vidgade platsföre för Schweiz vetenskapsmän av största betydelse. Av särskild vikt är förhållandet med huvudstaden Berlin. Enligt uppgivning, den 30 april lämnad av prof. K. Grönwerk, redaktör för Tyska vetenskapsakademiens tidskrift Deutsche Literaturzeitung, kan man från Schweiz sända böcker direkt till Berlin, liksom även böcker från Berlin kunna sändas bl. a. till Schweiz, men ej i korsband till Sverige.

Det vore naturligt — sistar den initierade skribenten — om vår nuvarande utrikesminister, vilkens stora kanaler för rikets universitet är väl förtrogen med svensk forskning och dess oundgängliga behov av fria förbindelser inom den internationella vetenskapen, toge hand om saken och förde den till ett förnuftigt slut.

"Borgerligt styre skönt ett slag"

Svenska kommunalarbetareförbundet öppnade på söndagen sin kongress i Konserthuset. Förbundets ordförande, förste Sidebrorg, hälsade de 400 ombuden välkomna. Bland gästerna märktes statsrådet Möller, LO:s ordförande Axel Strand, Carl Albert Anderson samt generalsekreterarna i internationella federationen, Mads Lidal från Holland. Utom de nordiska länderna har även Frankrike, Schweiz, Holland, Österrike och Brittiska zonen i Tyskland skickat representanter till kongressen, som pågår hela veckan.

Statsrådet Möller berörde i sitt anförande det stundande riksdagsmanavalet. Jag skall inte, sade han, göra mig skyldig till någon underskattning av verkningarna av de borgerligas partiernas propaganda nu. Den har pågått mycket länge och kommer att intensifieras till hösten. Jag tror mig lugnt kunna försäkra att det i dag icke finns något egentligt folk vid de stora massorna beträffar som har det så bra som det svenska folket. Det har visserligen de andra partierna medverkat till när det gäller både folkpensioneering och bostadsbyggande, men det får icke ett faktum att bli mitt värja initiativ.

Ni skall inte inbilla er att jag är någon vän av rasonneringar och regleringar, fortsatte talaren. Jag betraktar dem tvärtom i allt väsentligt som ett ont som vi skall komma ifrån. Men jag tänker inte till att när jag följt den borgerliga agitationen har jag ibland tyckt att det skulle vara ganska skönt om de borgerligas ett slag finge hand om ledningen här i landet. Ty då fick de så vitt man nu kan döma, åtminstone under en viss tid åta upp den kål, i vilken de så länge spottat.

Till kongressens ordförande utsågs Ernst Johansson, Stockholm, förste vice ordförande Sidebrorg, Göteborg, och Axel B. Björk, Karlskrona. Generalsekreterare blev R. F. Sohlberg och övriga sekreterare Gust. Wase och Oskar Eriksson, Stockholm.

Sjuk lapp i kåta hämtad av fjällflyg

En sjuk lapp i en enslig kåta vid sjön Tjoutljaure något tiotal mil från Gällivare hämtades natten till söndagen av flygförare Gustaf Grym i ett trestsitigt flygplan tillhörigt Fiskflyg i Gällivare. Det är andra gången på en vecka som flygförare Grym fungerat som ambulansflygare i sådana uppdrag.

I vanliga fall använda planet för att transportera fisk från fjällsjöarna. Är Grym var ute på ett sådant uppdrag, då han onsdag en mellanlandning på Harrijaure fick höra att en lapp låg sjuk tre och en halv mil därifrån nära Tjoutljaure. Det blåste hårt när hr Grym startade med sitt plan för att hämta lappen, och det blev en svårig klätterfärd ovanför de stigande bergen. Sjön gick grov på Tjoutljaure, och drivis hotade att omintetgöra försöket att gå ner på vattnet. Men hr Grym klarade uppgiften till sist, hämtade lappen, som hade blindtarmsinflammation, och flög till sjukhuset i Gällivare. Lappen opereras genast och är nu utom fara.

Stort SLU-tåg genom Visby med Bramstorp i spetsen

SLU:s riksting i Visby på söndagen ägde rum under utomordentligt vackert sommarväder, i tåget för SLU-läget, som räknade hortåt 700 deltagare och 200 fanor, gick riksdagsman Axel Pehrsson-Bramstorp och SLU:s förbundsordförande, landstingsman Fridolf Jansson, Benestad. På tingsplatsen, Solgärdet, hade samlats drygt 32.000 personer. Riksdagsman Bramstorp höll föredrag. Sist utförden ett program om Gotland av och för dem, kallat "Guters ö". (DN, Visby.)

I SLKF:s förbundsstyrelse har invalts fröken Karin Collin, Njutånger, fru Gertrud Runge, Gerum, fru Gärda Svensson, Erikssons, Stockholm.

"Boknytt från Paris"

Ett av de storre bokförlagen i Paris — dock icke det största — räknar med att i genomsnitt få motta tjugu romanmanuskript per dag. Om sju å åtta av de lämnade framstår någon här en lika livlig omsättning, så skulle det per år sammanlagt bli bortåt femtiusen romanmanuskript. Den siffran är naturligtvis tilltagen i överkant, men om man prutar av hälften, så återstår i alla fall tjugufemtusen romaner.

Det är bara en försvinnande bråkdel av denna produktion som kommer i händerna på sättarna, och för ögonblicket tycks även denna lilla bråkdel hålla på att reduceras ganska kraftigt. Den franska bokvärlden genomgår nämligen en av dina svackor, som kräver liknar. Flera bokhandlare i Paris har gjort konkurs under de senaste månaderna, och andra håller på att slå igen eller byta verselag. Hos de mindre bokförlagen lever man på knappa remisser, och de större insändare allt verksamhet. Förklaringen är, enligt sakkunskapen, mycket enkel. Arbetslösheten, som ju är större än någonsin förut, och hans försvarsadvokater ville göra gällande att han var "omtvistad".

Det ligger någonting i förklaringen. Bernard Grasset, som vid krigsutbrottet stod i spetsen för ett av landets största förlag, sökte genast kontakt med tyskarna. Han erbjöd sig att förlägga Hitler och Goebbels och föreslog sig själv som Führer för den franska förläggarvärlden. Redan före kriget hade han starka sympatier för Hitler, var knuten med starka bindningar till Friedrich Sieburg och hörde politiskt hemma hos Charles Maurras och Action Française. I ett av sina första brev till tyskarnas Propagandastaffel i Paris efter det franska armestrottet betonade han energiskt att han hade arbeta far- och morföräldrar.

Grasset kommer naturligtvis aldrig mer att spela någon roll som förläggare, även om firmanamnet fortsättes. På långstalet var det han som stimulerade det då uppflammande intresset för geniala debutanter. Han lanserade med buller och bång en mängd litterära storheter, som sedan har fallit i total glömska. Grasset var den förste som satte modern reklam i "litteraturens tjänst". Han kallade sitt förlag för stall, och författarna var kapplöpningshästar. De stora loppen var Goncourt och Femina. Edouard Bourdet har skildrat förhållandena i "Vient de Paraître".

*

Kampen mellan kollaboratörer och motståndare inom litteraturen fortsätter med förminskad häftighet, men på motståndarnas förra den huvudsakliga av kommunister. De andra har tydligen trötinat eller fått nog av det hela. Det gör utan tvivel saken lättare för bokhandlarna, som lika flitigt brukar skällsordet femtekolonnare som kommunisterna.

Många kända författare som var banbrytata från bokhandorna bara för ett år sedan har börjat dyka upp igen, och man tycks vilja dra glömskans slöja över deras förflutna. Dit hör *Jean Giono, Marcel Jouhandeau* och *Henry de Montherlant*, för att bara ta några ur högen. Och ett par dessa skriftenter som var flitiga på marskalk Pétains tid har hittat tillbaka till tidningsspalterna. Böcker och skrifter som höjer Pétain och Maurras till skyarna och framställer motståndarrörelsen som ett av förbrytarsällskap bedrägerier finner både förläggare och läsare. Men icke kravet på att sätta den gamle Maurras på fri fot restes här och var, och kort tid sedan, så hör det för mycket. Samfällda protester kom från alla håll, och de var lika kraftiga i de moderata tidningarna Figaro och Le Monde som i Populaire och Humanité.

*

En klar herre, som kallar sig *Orion*, har samlat en del utdrag ur artiklar som författare under åren 1938—1948 av ledande politiker, journalister och författare. Samlingen har fått titeln "Nervösa aftonsamtal den Gironettes". Där är både Maurice, Claudel, Aragon, Julien Benda, Paul Eluard m. fl. inte och åkor. Vad författaren vill ha fram är att de citerade herrarna för lo är sen skrev och tänkte något helt raka motsatsen till vad de skriver och tänker nu. Det är kanske något som kommer ihåg att Claudel har skrivit patetiska hyllningsdikter till både Pétain och de Gaulle och Hitler inte samtidigt(!), men alkert mycket färre som vet att Maurice har begått samma saker — Jamin på prosa. Aragon, som numera är den kommunistiska litteraturens överstepräst, har en gång i tiden talat vackert om Adolf och tänkbara fula namn, och Paul Eluard — också partimedlem numera — har i en uppmärksammad artikel på 1930-talet berövat sin vän Aragon både heder och ära.

De parisiska tidningarna har tigit ihjäl den lilla boken därför att alla de berörda partierna har några av sina profeter med i den.

Orions syfte med förevarigt är emellertid genomskinligt. Han försöker indirekt rehabilitera Vichyanhängarna, och hans vrede mot dem som i tid gick över till de Gaulle känner inga gränser. Själv tycks författaren — som för fem år sedan alldeles säkert hörde till Action française — emellertid också ha svängt, eftersom han i boken noggrant undviker alla spydiga anspelningar på general de Gaulle.

V. V.

Bilderna, frökon Alice Ekelund, Stockholm, fru Elsa Lindhé, Åstorp, fru Anna Ekmann-Bagge, Härnösand, och fröken Eva-Stina Bäckman, Säter. Dessutom ingår i styrelsen direktör A. G. Johansson, Växjö, och bankirektörn Thorsten Larsson, Skövde, som representanter för resp. SF och SLU. Vid en jubileumsbankett överlämnades till bendeförbundets ordförande, riksdagsman Bramstorp, en SLKF-plakett med tack för den hjälp och förståelse hr Bramstorp alltid skänkt kvinnoförbundet.

TRAGEDI UR STÄMMOPROTOKOLL

Martin Sjöstrand har själv inte velat kalla denna bygdeskildring från 1800-talets Småland för roman, och själv anser han sig mer som referent än författare. Och den som, förledd av titelns beröfton — Orgelverkbyt i *Sandsjö* (LT:s förlag, 8: 25) —, väntat sig någon romantiserad allmogehistoria med en svårmisk klockare, bedrar sig: boken är en ganska ettrig tidskildring från Sveriges stora växtepok, då befolkningsöverskott och nya liberala idéer höll på att spränga det gamla ståndssamhällets alla fogar. Berättelsen om den stora striden kring Sandsjögrels (som mer av en händelse råkade bli stridsäpplet) har enbart genom sin detaljerade verklighetsrealism — alla namn är identiska — en sorts grovbruggen, tragisk komik, som inte ens brister på dramatisk koncentration kan dölja. Och det torra referatet av dammiga protokollsanteckningar, besvärsinlagor och rättegångshandlingar växer ut till en hel kulturhistorisk betraktelse, uppgörelsen mellan gammalt och nytt — en självklig och naktskyten prosa, en brutal och kraftumperad länsman och diverse bruksherrar å ena sidan och en till medvetande väckt, till åtskillnadskänsla och bondemanlighet på den andra.

Det kan då inte hjälpas att protokollsdammet yrt in väl kraftigt i stilen. "Född knutho hade han inte inför länsman försagda att vid föreskallande behöver avsöjda dessa väldiga skogars hemlighelter", säga det t. ex. om bokens huvudfigur, gästgivaren-kommunalspannen, som också tjänstgjorde som ledare för vargskallen. Men det hindrar inte att Sjöstrand just som referent gjort ett stycke gott arbete.

E. Rfn

Konsten skänker glädje
men först bör Ni läsa
Max J. Friedländer
KONST OCH KONSTKÄNNARE
"Se, upptäcka, betrakta, njuta" är grundlinjen i författarens konstfilosofi, där konsten inte talar genom teorier, utan där varje konstverk med sin egen stämma berättar om sig själv.
Det ypperliga och väl valda bildmaterialet bidrar i hög grad att klargöra författarens intressanta synpunkter.
Både för lekt och lärd, för högskolor och studiecirklar är denna bok till hjälp och glädje.
Illustr. 9:50, inb. 13:—
NATUR och KULTUR

SAMTID och FRAMTID
Sommarnumret
innehåller bl. a.
MANFRED BJORKQUIST: Människan i farozonen.
BERTRAND RUSSELL: Det marxistiska giftet.
AXEL LJUNGBERG: Norden mellan öst och väst.
OTTO LOUS MOHR: Samhetens armé.
SVEN ULRIC PALME: Den tyska industrins öde.
GRETA HEDIN: Har vår kultur en framtid?
STELLAN AHLSTRÖM: Den moraliska domen över Strindberg.
ALFRED WEBER: Den moderna statens slut.
JOHAN HANSSON: Sant och osant om USA.
Numret innehåller även många andra intressanta artiklar. Anspeenumrera nu i bokhandeln eller från förlaget. Kr. 1:4:—, lösnummer 1:50.
NATUR och KULTUR

En gentleman

EFTER RAKNING några droppar BARBOL en njutning för män.

Aktuellt för Dig som är ung och stark.
"Sparven" tråder ej tranedans

Arbetskamraterna i en ingenjörsfirma på Lidingövägen har slutit sig samman i en sparklubb, som de kallar "Sparven". De "sparkvarna" vill inte vara med i någon tranedans — de vill inte svälva i det blågrårdshål. De är verklighetsmänniskor, som arbetar för framtiden. De sparar regelbundet — för att ha att ta till, då de verkligen behöver pengar.
En slant för framtiden — vore inte det något för Dig också? Tala med vänner och bekanta om att bilda en sparklubb!
Hur bildar man sparklubb?
Alla upplysningar om sparklubbsverksamheten lämnas på Stockholms Stads Sparbanks kontor. Adresser och expeditionstider i telefonkatalogen.
Stockholms Stads Sparbank
ger högsta — tar lägsta ränta

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.